

МАКТАБ YOSHIGACHA BO'LGAN BOLALAR VA BOLALARNING JAMOADA O'ZARO ALOQADORLIGI

*SamDU Kattaqo'rg'on filiali
Ijtimoiy ish ta'lim yo'nalishi
Yoqubova Iroda G'aybullo qizi
yoqubovairoda3@gmail.com*

*Turg'unboyeva Mohinur Salimjon qizi
turgunboyevamohinur835@gmail.com*

Ilmiy rahbar: Abbasova Maftuna Subxonovna

Annotatsiya: Ushbu maqola maktab yoshigacha bo'lgan bolalar va bolalarning jamoada o'zaro aloqadorligi haqida. Maskur maqolada maktab yoshigacha bo'lgan bolalarning jamoada tutgan o'rni, aloqadorligi, bolalik yoshi va davrlari yoritilgan.

Kalit so'zlar: Maktab yoshigacha bo'lgan bolalar, bolalarning yoshi, jamoadagi o'rni, aloqadorligi, boshqa davlatlardagi faktfaktorlar, bolalar tarbiyasi, Abdulla Avloniy "Turkey guliston yoxud axloq", bolaning oilada shakillanishi, Xolli Robertis, ematsional holat, uyqu, ishtaha, qo'rquv, turli xil kasalliklar.

Kirish : Salomatlik - bolaning hayoti va hayotiy resurslarining asosiy mezoni. Maktab o'quvchilarining salomatligini mustahkamlash va saqlash ko'p hollarda ta'lim muhiti sharoitlariga bog'liq. Ta'limni takomillashtirishning asosiy vazifalari orasida o'quvchilarning darslarida sog'lig'ini saqlash va mustahkamlash tizimini yaratish alohida o'rin tutadi.

Sog'lom bolalar sonini kamaytirish;

Ovqat hazm qilish tizimi, buyraklar, tayanch-harakat tizimidagi buzilishlar sonining ko'payishi;

Ko'p kasalliklarga chalingan talabalar sonining ko'payishi.

Bolaning psixologik xususiyatlarini, shuningdek, bolalarning turli xil ta'lim va kognitiv imkoniyatlarini hisobga oladigan pedagogik texnologiyalardan foydalanish;

Salomatlikni tejaydigan ta'lim muhitini yaratish uchun quyidagi asosiy sog'liqni saqlash tamoyillari asosida sinfda o'quv jarayonini loyihalash va amalga oshirishni amalga oshiradigan o'qituvchining yuqori mahorati talab qilinadi.

Maktabgacha yoshdagi bolalar ayni rivojlanayotgan davrga to'g'ri keladi. Oiladan keyin bolalarning yagona ijtimoiylashuviga sezilarli ta'sir ko'rsatayotgan muhit bog'cha hisoblanadi. Bolaning 3 yoshdan 7 yoshgacha bo'lgan davri bolalik davrining katta qismini tashkil etadi. Ushbu davrda bola jamoa bilan aloqadorlikda bo'ladi va tengdoshlari bilan munosabat shakillanadi. Maktab yoshdagi bolalarni bu davrida

MTMda o'qitish ularning maktab davridagi faoliyatiga ijobiy ta'sir o'tkazadi, bunda bolalarning do'stlashish, munosabatga kirishish, jamoaga moslashish, tartib intizomga ko'nikish kabi jarayonlari shakillanadi. <<RUMINYA DAVLATIDA BOLALAR BOG'CHALARI AYNIQSA BOLALARNING XAVFSIZLIGI HAQIDA QAYG'URADI>> bu faktdan rivojlangan davlatlarda maktabgacha yoshdagi bolalarning rivojlanishi xavfsizligini bog'chalardan boshlashi ko'zga tashlanadi.

A.S.Makarenko bolalarni juda kichik davridan boshlab tarbiyalash zarurligi haqida gapirib, tarbiyaning eng muhim asoslari bolaning 5 yoshgacha bo'lgan davrda yuzaga keltiriladi. Manashu davrda qilingan tarbiya jarayonining 90%ni tashkil etadi, degan fikrlarni aytib o'tgan.[1] bolaning ushbu davrida uning eslab qolish qobiliyati aynan maktabgacha yoshida yaxshi rivojlangan bo'ladi, shu sabab bolaga yetarli tarbiya dunyoqarash shakillanishi ushbu davriga to'g'ri keladi, bunda bolaning qanday jamolalarga qo'shilishi ular bilan aloqadorligini do'stlarini tanlashga alohida e'tibor berish lozim.

Farzand tarbiyasida Abdulla Avloniy <Turkiy guliston yoxud axloq> kitobida ushbu satrlarni bitgan "Alloh taolo insonlarni asl xilqatda iste'dod va qobiliyati, yaxshi bilan yomonni, foyda bilan zararni, oq bilan qorani ajratadigan qilib yaratgan. Lekin insondagi bu qobilyatni kamolga yetkazish tarbiya bilan bo'lur. Qush uyasida ko'rganini qilar"[2]. Bolaning tarbiyasi oilada shakillansada uning kamolga yetishi ijtimoiy muhitiga, ijtimoiy instutlarga bevosita bog'liq jarayon. Shu boisdan maktabgacha bolalarning yetarli sharoitda yaxshi guruhlar orasida moslashishini ta'minlash maqsadga muvofiq deb o'ylayman. Ushbu yoshda bolalar taqlidchanligi yuqori bo'ladi bog'chalarda, o'rtoqlari orasida yaxshi bola bo'lsa ijobiy, yomonlari bo'lsa salbiy tarafga tarbiyalanadi.

Besh yoshgacha farzand atrofni kuzatadi aksariyat ma'lumotni shu davrda oladi. Bu davrda ota-ona amaliy tomondan bolaga namuna bo'lishlari oilada sog'lom ma'naviy muhitni shakillantirishlari talab etadi. School bolalar bog'chasining XOLLI ROBERTS 16 yildan buyon kichik yoshdagi bolalar bilan ishlaydi. Shuningdek, bolalarning yangi jamoaga qo'shilishiga va bog'chaga moslashishida qanday yordam berish xaqida ota onalarga maslahat beradi:

- farzandingizdan darrov uzoqlashmang;
- bolaning qarshiligiga tayyor bo'ling;
- kichkintoyingiz uchun visual jadval tuzing;
- kundalik tartibni to'g'irlang;
- farzandingizga bitta o'yinchoqni uydan bolalar bog'chasiga olib borishga ruhsat bering;
- ratsionga keskin o'zgartirish kiritmang.

Maktabgacha yoshdagi bolalarni ijtimoiy moslashtirishga qaratilgan dastlabki tayyorlovning yetishmasligi nevrologik reaksiyalarga olib kelishi mumkin:

#Emotsional holatning buzilishi;

#Uyqu va ishtahaning yomonlashishi;

#Maktabgacha ta'lim tashkilotini qo'rquvini rivojlantirish;

#Kasallikning kuchayishi [3]. Ushbu maqolada bolalarning oiladan boshqa muhitga ko'nikma hosil qilishi kerakligi, ushbu holatlarda bolaning ijtimoiy moslashishi yetarlicha bo'lmasa unda ushbu ijtimoiy holatlarning buzilishi kuzatilishiga alohida urg'u berilgan. Bolalarning yangi jamoalarga moslashishi uning temperamentiga qarab har hil bo'ladi, bu davrlar eng qisqasi 3-4 haftadan eng uzoqi 2-6 oygacha vaqtni talab qiladi. Shu bois oilada bolalarni ijtimoiylashuviga jiddiy ahamiyat berish kerak va bolalarning aloqaga kirishadigan jamoalarini keraklicha nazorat qilish maqsadga muvofiq bo'ladi.

Xulosa: Maktab yoshigacha bo'lgan bolalarga ko'proq ta'lim berilsa uning xotirasida ta'limga nisbatan boshlang'ich ko'nikma shakillanadi, shu bilan birga bolalarni o'yin faoliyatidan cheklab qo'yimaslik lozim. Ma'lum muddatda aloqadorligi bor jamoalar bolaga salbiy jihatlarning shakillanishiga sabab bo'lib qolmasligi uchun bolalarni ijtimoiy sog'lom muhitda tarbiyalash va yaxshi do'stlar bilan hamsuhbat bo'lishini ta'minlash ham ota-ona ham o'qituvchilarning zimmasida bo'lgan jarayondir. Zero <qush uyasida ko'rganini qiladi>,bolaning jamoalarga ijobiy moslashishi oson kechishi bevosita oilaviy tarbiya bilan chambarchasdir.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Maktabgacha yoshdagi bolalarni kitob o'qishga qiziqtirishda psixologiyaning o'rni. Oisha kuchkarova maqola(Academic Research,Uzbekis
2. tan.42.bet);
3. A.Avloniy "Turkiy guliston yoxud axloq"-Toshkent "Yoshlar nashriyot uyi" (2018yil.97.bet);
4. "Maktabgacha yoshdagi bolalarni ijtimoiy moslashtirishda innovatsion texnologiyalardan foydalanish imkoniyatlari". Zohidova Sanoat maqola(3.bet);
5. Daryo.uz sayti
6. Ziyo.net.uz.sayti